

Targem kodanik, parem ühiskond

*Kogukonnaringide
käsi raamat*

Kogukonnaringide käsiraamat võtab kokku projekti „Kodanikuks olemise ABC“ tulemused. Loodame, et need osutuvad kasulikuks kõigile, kes tulevikus soovivad panustada täiskasvanute kodanikuharidusse.

Täname kõiki, kes projekti elluviimisesse panustasid, kuid eelkõige kogukonnaringide eestvedajaid, kellela oleks see projekt olnud kindlasti hoopis teistsugune.

Projekti viisid ellu Krista Hallik, Marii Saarlaid, Aksel Lõbu, Siiri Liiva ja Tiina Jääger. Nõu ja jõuga abistas Heleriin Jõesalu.

Väljaandja

Eesti Rahvaülikoolide Liit
Pepleri 4, 51003 Tartu, Eesti
<https://rahvaulikoolideliiit.ee/>

Tekstide autorid

Tiina Jääger, Siiri Liiva

Toimetaja

Siiri Liiva

Kujundaja

Mette Mari Kaljas

Fotod

Erakogu
Meelis Meilbaum/Virumaa Teataja

Käsiraamatu materjalide kasutamine, selle täielik või osaline kopeerimine on lubatud ainult juhul, kui allikat on mainitud. Käsiraamat on valminud Eesti Rahvaülikoolide Liidu 2022-2024 projekti „Kodanikuks olemise ABC“ raames. Seda rahastas Norra Aktiivsete Kodanike Fond, mida vahendas Avatud Eesti Fond koostöös Vabaühenduste Liiduga.

© Eesti Rahvaülikoolide Liit 2024

Targem kodanik, parem ühiskond

Kogukonnaringide
käsiraamat

Tallinn 2024

Sisukord

<u>Eessõna</u>	5
<u>Õpiring -</u>	
<u>õppimine jagamise teel</u>	7
<u>Mis on õpiring?</u>	8
<u>Pilk ajalukku</u>	9
<u>Õpiringi põhimõtted</u>	10
<u>Eestvedaja roll</u>	12
<u>Kuidas siis alustada?</u>	13
<u>Soovitused õpiringi eestvedajale</u>	13
<u>Kuidas planeerida ja viia läbi õpiringi?</u>	14
<u>Mida vältida?</u>	15
<u>Lõpetuseks</u>	16
<u>Head praktikad</u>	17
<u>Sissejuhatuseks</u>	18
<u>Ahhaa-hetked</u>	19
<u>Väljakutsed</u>	31
<u>Soovitused</u>	37
<u>Õppekava</u>	39
<u>Sissejuhatuseks</u>	40
<u>Raamõppekava „Kodanikuks olemise ABC“</u>	41
<u>Kasutatud allikad</u>	46

Eessõna

Programmist „[Kogukondlik Eesti 2024-2027](#)“ saame lugeda, et Eestis kui demokraatlikus riigis on oluline toetada inimeste teadmiste ja oskuste omandamist, mis võimaldaksid tegutseda teadliku kodanikuna. Olukorra analüüsis viidatakse, et inimeste võimestamine kodanikena algab sellest, kuidas neil on võimalik oma elu kujundada, poliitikat mõjutada ning kuidas on täidetud selle eeldused ja praktikas kasutamise võimalused.

Selle kõige eelduseks on iga inimese enda kui kodaniku arendamine, mille olulisim osa on õppimine. Kodanikuks olemine nõuab praeguses muutuvmas maailmas pidevat õppimist, ka täiskasvanuna.

Aastatel 2022-2024 viis Eesti Rahvaülikoolide Liit koos liikmetega ellu projekti „[Kodanikuks olemise ABC](#)“, mis võimaldas 233 inimesel üle Eesti kogukonnaringides õppida ning selle kaudu panustada iseenda ja oma kogukonna arengusse. Kui lisame siia kogukonnaringide eestvedajad, projekti meeskonna ja kõik ühel või teisel moel kaasatud inimesed, siis saab see arv palju suurem, sest me kõik õppisime, kuidas olla parem kodanik.

Kogukonnaringid tegutsesid õpiringi põhimõttel. See tähendab, et kohtumiste keskmes olid arutelud, osalejate küsimused ja teemapüstitused. Just seeläbi soosisime osalejate kodanikuaktiivsuse ja -julguse kasvamist ning aktiivse rolli võtmist kodukoha arengute eestvedamisel. Tartumaa kogukonnaringi eestvedaja Kai Klandorf on võtnud

selle hästi kokku mõttega: kui osalejad ise sõna said – mis oligi kogukonnaringi peamine eesmärk –, siis oli näha kõige huvitavamad mõttearengut.

Kogukonnaringide eestvedajad kaasasid üle 40 eksperdi. Nende hulgas oli nii vallavanemaid ja abivallavanemaid, kohalike omavalitsuste ametnikke, volikogude liikmeid, maakondlike arenduskeskuste vabaühenduste konsultante, akadeemikuid, riigikogu ja Euroopa parlamendi liikmeid. Aitäh kõigile, kes võtsid aja, et panustada – see kohalolek oli oluline!

Nagu ütles Ida-Virumaa kogukonnaringi eestvedaja Etti Kagarov: eksperdi füüsiline kohalolek ja otsene suhtlus avas osalejaid rohketele küsimustele. Inimesed olid rahul, et nad said arvamust avaldada ja neid kuulati. See andis osalejatele julguse esitada oma ettepanekuid erinevatele ametiasutustele ning vajaduse korral seda ka korduvalt teha.

Käsiraamat võtabki kokku sel teekonnal omandatud kogemused ja head praktikad. Tutvustame, mis on õpiring, mis vahe on õpiringil ja kogukonnaringil ning kuidas seda ellu viia. Näitame, kuidas saab raamõppekava kogukonnaringi eestvedajat toetada ning jagame projekti jooksul kogutud häid näiteid ja soovitusi tulevikuks.

Head lugemist!

Tiina Jääger

projektijuht

Õpiring - õppimine jagamise teel

Mis on õpiring?

MÕISTE. Õpiringi moodustab ühise huvi alusel ühinenud õppijate rühm, kes saavad teatud perioodil plaanipäraselt kokku, et kas koos valitud või nad kokku kutsunud eestvedaja juhendamisel arutleda kindla teema üle või leida lahendus mõnele probleemile.

Iga õpiring on ainulaadne, sõltudes valitud teemast, õpimeesmärgist, osalejatest ning nende poolt õppimisprotsessi kaasa toodud kogemustest, teadmistest, oskustest ja ootustest. Vastavalt teemale ja eesmärgile võivad õpingid kanda erinevaid nimesid (näiteks lugemisring, aruteluring jne).

Õpiringi saab kasutada ka professionaalse arengu meetodina. Eesti üldhariduskoolides on õpetajate õpingid tegutsenud juba aastaid. Õpetajatele tundub, et üheskoos õppides teevad nad midagi väga olulist – loovad uut pedagoogilist kultuuri. Samas on õpiring ise uue kultuuri näide õpetajakoolituses, sest seal otsustavad õpetajad ise, mida, kuidas ja kellega nad üheskoos õpivad.¹

Õpiring on ühtlasi väärtuslik meetod kodanikukoolituses, arendades kodanikuaktiivsust ja demokraatiat, soodustades nii

¹ Juurak, R. (2022). Õpiring kui õpetaja professionaalsuse uus vedur. Õpetajate Leht 11.02.2022. Link: <https://opleht.ee/2022/02/opiring-ehk-opetaja-professionaalsuse-uus-vedur/>

juurdepääsu uutele õppevõimalustele kui ka osalust kogukonna tegevustes ning ühiskonnaelus laiemalt. Kuna projekti „Kodanikuks olemise ABC“ raames tegutsesid just kodaniku-pädevuste arendamisele suunatud õpingid, siis kandsid nad kogukonnaringi nime.

Pilk ajalukku

Õpingid said alguse üle saja aasta tagasi Rootsist ning levisid kiiresti üle Skandinaavia. Võib öelda, et selle põhjuseks oli inimeste soov saada paremini aru poliitilistest suundumustest, osaleda otsustamises ja vastutada ehk panustada ühiskonnaellu.

Õpingi sünniaastaks peetakse 1902. aastat, kui Oscar Olsson rahvusvahelise vabamüürlaste ordu karskusliikumise loožis Lundis esimese rühma asutas ja selle *õpingiks* nimetas². Põhjamaades oli õpingide liikumine vastureaktsioon üsna elitaarsele täiskasvanuharidusele. Olid küll olemas rahvaülikoolid, kuid need tegutsesid maapiirkondades, jättes linnas elavad töölised vaeslapse ossa.

Eestis tuli esimene õping kokku 1920. aastal Kõola algkooli juhataja Aleksander Ilmoja eestvedamisel.

Süsteemselt hakkas õpingidega tegelema Eduard Kubjas, kes Eesti Hariduskongressil 1923. aastal pidas selleteemalise ettekande. Eduard Kubjaselt ilmus 1932. aastal käsiraamat õpingi korraldajatele „Õpingid“ ja Eesti Haridusliidu viimaselt peasekretärit Karl Laanelt 1939. aastal „Kuidas korraldada õpinge“. Laiema ulatuse võttis õpingide

2 Bjerkaker, S. (2006). *Õping: väljapaistev õppeviis*. Norra keelest tõlkinud Sigrid Tooming. Õpekeskus Tõru, 2023.

liikumine Eestis 1927. aastal, kui korraldati ka esimesed kodanikuhariduse teemalised ringid³.

1993. aastal alustas Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus (praegune Eesti Rahvakultuuri Keskus) koolitaja Juta Jõgi juhendamisel kursust õpiringide juhtidele. Aasta hiljem loodi Õpiringide Selts SEMUD, mis tegutses 2010-ndate aastate lõpuni. Tolleaegses õpiringide liikumises oli suur roll raamatukogudel.

Õpiringi põhimõtted

Õpiring avab õppimisele juurdepääsu, võimaldades täiskasvanutel õppida oma initsiatiivist, huvist ja eesmärkidest lähtuvalt. Õpiring on suurepärase õppimisvõimalus ka neile, kelle õpiaastad on jäänud kaugemale seljataha. See on turvaline, paindlik ja jõukohane võimalus õppimiseks, kuna on enamasti üles ehitatud alt üles ja nii eestvedaja kui õppijad on võrdsel positsioonidel. Kuigi Rootsi pedagoogikateadlane Inge Johansson nimetab õpiringi eestvedajat ka esimeseks võrdsete seas⁴.

Õpingis õppimine toimub dialoogivormis, kus kõikidel osalejatel on võrdsed võimalused enda väljendamiseks. See on õpe kogemuste vahetamise ja teadmiste jagamise kaudu, see on üksteiselt õppimine, luues niiviisi sünergiat, kus $1+1=3$. Dialoog eeldab koostööd, mis viib probleemide lahendamiseni.

3 Jõgi, J., Männiste, T. (2011). Rahva hääks, rahva enese kaudu. Eesti Külaliikumine Kodukant. Link: https://issuu.com/heleriin/docs/materjal_opiring

4 Viide Johanssonile. Bjerkaker, S. (2006)

Inge Johansson on kirja pannud üldkehtivad õpiringi põhimõtted, mis kehtivad läbi aegade⁵:

- Õpiringi töö peab lähtuma osalejate huvidest ja vajadustest ning osalejatel peab olema võimalus tegevust mõjutada ning selle eest vastutada.
- Õppija aktiivsus ja iseseisvus, mis eeldab, et õppija tutvub enne kokkusaamist vajalike materjalidega.
- Usaldus ja koostöö osalejate vahel.
- Õppeprotsessis on teooria ja praktika loogiliselt ühendatud.
- Õpiringis lahendatakse ka konkreetseid probleeme.

Õpiring võib olla suunatud protsessile või tulemusele. Protsessile suunatud õpiring ei vaja õppekava. Siin kulgetakse vabalt ja vaadatakse, kuhu välja jõutakse. Kui seatakse aga õpiväljundid ehk õpiring on suunatud tulemusele, on kindlasti vajalik õppekava.

Projekti „Kodanikuks olemise ABC“ käigus läbi viidud kogukonnaringide raamõppekava leiad käsiraamatu lõpust.

Eestvedaja roll

Õpiringis on eestvedaja (juhendaja) võrdne osalejatega, mis on üks õpiringi põhimõtteid. Samal ajal on tal kaks olulist rolli, sotsiaalne ja organisatoorne.

- Organisatoorset rolli täites jälgib eestvedaja, et õpiring järgiks kokkulepitud teekonda, et ei kaldutaks sellest kõrvale.
- Sotsiaalne roll eeldab, et eestvedaja tekitab kokkusaamistel positiivse ja turvalise õhkkonna ning hoiab seda õpiringi lõpuni. Kuigi ta on osalejatega võrdne, vastutab eestvedaja siiski õpiringi hea käekäigu eest.

Õpiring põhineb usalduslikul kommunikatsioonil osalejate vahel, mis eeldab esimesel kohtumisel osalejate omavahelist tutvumist. Sellele tuleb kulutada piisavalt aega.

Kuidas siis alustada?

Parim läbiproovitud ja turvaline meetod on, et eestvedaja alustab enda tutvustamisega. Lihtsalt ütlemisest: „Minu nimi on Tuuli Tuulepea“ ei piisa. Eestvedaja võiks viidata oma elule, tegevusele, miks mitte lapsepõlvele, oma huvidele jne. See tekitab osalejates usaldust. Alles siis on aeg liikuda osalejate tutvustamise juurde ja paluda neil pisut endast rääkida. Kuna tegemist on vabatahtlikkuse alusel osalemisega, siis osalejat, kes ei soovi endast palju rääkida, ei tohiks ka kohe survestada seda tegema. Grupi ühtsus- tunde loomise ja kasvatamise eesmärgil tasub aga edaspidi püüda tagasihoidlikumaid osalejaid toetada nii, et nad saaksid üha rohkem avaneda. Selleks saab kasutada näiteks suunavaid küsimusi, tutvumismänge vms.

Soovitused õpiringi eestvedajale⁶

- Ole aktiivne kuulaja. Kuula, mida osalejad öelda tahavad, mida nad öelda üritavad ja mida nad ütlevad.
- Hoi silmsidet. Vaata otsa inimesele, kes sinuga räägib, ja vaata otsa neile, kellega sina räägid.
- Katsu osalejatelt võimalikult palju teada saada. Mida nad soovivad, mis neile meeldib, mis ei meeldi? Mis laadi isiksustega on tegemist? Mida nad eelistavad?
- Loo sundimatu õhkkond. Nii tunned nii sina kui teised end turvaliselt, et avaldada arvamust ja erinevaid seisukohti.
- Rääkides kasuta sõna „meie“, mitte „mina“. Kuna oled eestvedaja, on sul (loomulik) autoriteet.

⁶ Bjerkaker, S. (2006), lk 34.

- Edenda koostööd ja ühiseid jõupingutusi.
- Julgusta kõiki osalejaid näitama üles initsiatiivi.
- Ära tee otsuseid rühma nimel, kui ei ole kindel, et sul on selleks kõigi heakskiit ja autoriteet.
- Kui pead kinni lubadustest ja kokkulepetest, tekitab see osalejates sinu vastu usaldust. Suhtu kriitikasse asjalikult.
- Juhi õpiringi nii, et ka sul endal oleks huvitav ja mõnus.

Kuidas planeerida ja viia läbi õpiringi?

- Sõnasta eesmärk.
- Struktureeri sisu.
- Planeeri tegevused.
- Levita infot ja leia osalejad.
- Lepi esimesel korral kokku ajakava.
- Saa osalejatega tuttavaks.
- Tutvusta teemat, jaga infot.
- Tutvusta eesmärki ja püstitage probleemid.
- Ole loominguline.
- Ole valmis lahendama raskeid olukordi.
- Aita rühmal jõuda lahenduseni.
- Sõnastage otsused.
- Lepi kokku järgneva kokkusaamise teema.
- Alusta järgmist kokkusaamist eelneva tagasisidega.
- Lõpeta õpiring tagasisidega.
- Tee märkmeid - need aitavad sind õpiringiga edasi liikuda.
- Kaasa eksperte, kes panustavad teema avamisse.

Mida vältida?

Rootsi teadlane Jan Byström viitab juba oma 1976. aasta uurimuses⁸, et õpiring võib kergesti kujuneda:

- jutuklubiks, kus arutelul puudub struktuur, mis aitaks saavutada eesmärki. Sellises õpiringis on juhtimine nõrk või puudub;
- tee- või kohviseltskonnaks, kus kohvipausid muutuvad pikaks ja kohvijoomine liiga oluliseks. Sellises õpiringis on juhtimine nõrk või puudub;
- tüüpiliseks koolitunniks või loenguks, kus kasutatakse liiga palju loengupidamise formaati ehk monoloogi ning osalejaid kaasatakse vähe.

Nendesse lõksudesse sattumist aitab vältida osalejatelt tagasiside küsimine. Iga kokkusaamine peaks algama tagasisidega eelmisele. Kui õpiringi õhkkond on usaldusväärne, ei pelga osalejad öelda ka seda, mida tuleks muuta. Nagu igal täiskasvanute koolitusel, on ka õpiringi lõppedes vajalik osalejate tagasiside kogu õpiringile.

Vigade vältimiseks on hea meeles pidada, et täiskasvanud õpivad seda, mida tahavad õppida ja mis tundub neile mõttekas. Õppides toetuvad nad eelnevatele kogemustele. Ka võtavad täiskasvanud endale oma õpingute eest nii palju vastutust, kui nad soovivad ja nii palju, kui neil lubatakse⁹. Õpiringis õppides saavad osalejad jagada oma teadmisi ja kogemusi. Eestvedaja poolt toetatud avatud ja demokraatliku

⁸ Byström, J. (1976). Kõigist õpiringidest ei saa õpiringi. Stockholm. Viidatud Bjerkaker (2006)

⁹ Illeris, K. The three dimensions of learning. Roskilde/NIACE: 2002. Viidatud Bjerkaker (2006)

dialogi kaudu õpitakse üksteiselt ning arendatakse saadud teadmisi edasi. Selline õppimisvõimalus teebki õpiringist hea ja turvalise õppimiskoha täiskasvanutele.

Lõpetuseks

Õpiring, kus osalejate roll on sama oluline kui eestvedajal, on turvaline ja pingevaba koht õppimiseks. Osalejad saavad panustada oma teadmiste, oskuste ja kogemustega ning üksteiselt õppida. Samas kehtib selles võrdsuses paradoks, et eestvedaja on võrdsete seas esimene ning temal lasub vastutus õpiringi õnnestumise ees.

Õpiringe on erinevaid ja neil on erinevad nimed. Projektis „Kodanikuks olemise ABC“ korraldatud õpiringid olid kogukonnaringid, neis osalejad olid kogukonna liikmed ning eesmärgiks oli tõstatada kogukonnas olevaid tugevusi ja probleeme ning leida lahendusi. Ehk kodanikena panustada oma kogukonna ellu.

Head praktikad

+ Kohvikuid on palju

+ ILUS ON!

+ KÕIK

TAHAVAD

TULLA

+ Meri on ümberringi

+ KÕIK TUNNEVAD

KÕIKI

Tunnen end hoituna!

VÄÄRTUSTATAKSE

ELUKVALITEETI

IDEAALNE VÄIKELAPSELE

- JALUTAMINE

- KOHVIKUD

- MUUSIKA P. MEL

Sissejuhatuseks

Eesti Rahvaülikoolide Liidu algatusel ellu kutsutud kogukonnaringid, mis kaasasid üle Eesti 233 inimest, näitasid ühelt poolt üsna selgelt, et paljud eestimaalased ei saa sageli aru, kuidas ühiskond ja riik toimivad või on need teadmised lünklikud. Ka tundub neile tihti, et neist ei sõltu mitte midagi, mistõttu ei ole üldse mõtet kogukonda või ühiskonda puudutavates teemades kaasa rääkida, algatustes kaasa lüüa või ise midagi käivitada.

Teisalt aga näitasid need neli kuni kaheksa juhendatud kohtumist, mis sel ajaperioodil igas Eesti maakonnas aset leidsid, kui suur janu on inimestel siiski nii oma kodukohta kui ühiskonda puudutavates küsimustes kaasa rääkida, parimal juhul võtta vastutus enda õlgadele ning algatada erinevaid kogukonna arutelu- ja kooskäimise formaate või osaleda muul moel aktiivse kodanikuna Eesti elus.

Järgnevalt leiate hulga kirjeldusi nendest ahhaa-hetkedest, mida kogukonnaringide eestvedajad ja osalejad avastasid pärast kuuajalist või paarikuulist kooskäimist iseenda, kaasinimeste või oma kogukonna kohta. Oleme välja toonud ka suurimad väljakutsed, millega kogukonnaringides osalenud selle protsessi käigus silmitsi seisis, ning viisid, kuidas nad neid lahendasid või mida lahenduseks pakkusid. Lõpust ei puudu ka mõned soovitusel, kuidas igaüks, kes tahab sellist kogukonnaringi läbi viia, saaks seda teha oma kogukonnale parimal sobival viisil.

Ahhaa-hetked

Kogukonnaringid tõid üle Eesti kokku sadu inimesi, kaasasid ligi poolsada eksperti ja näitasid kogukondadele koostegemise jõudu selle kõige paremas tähenduses. Siin on projekti “Kodanikuks olemise ABC” kogukonnaringide edulood, mis tõid rohkelt avastamisrõõmu nii osalejatele kui läbivijatele.

Inimesed avastasid oma sõna jõu

Kui esialgu oli Lääne-Virumaa kogukonnaringis osalemine rohkem kartlik, siis muutusid inimesed, kes nendel kaheksal korral kogunesid, kord-korralt julgemaks ning tahtsid lõpuks juba üsna julgelt oma seisukohti välja öelda.

“See muutumine oli üsna kiire. Lõpuks olid need naised väga sõnakad ja teadsid vägagi hästi, mida nad tahavad, kuidas seda teha ning kuhu pöörduda,” rääkis õpiringi eestvedaja Maia Simkin.

Üks osaleja ütles kogukonnaringis osalemise järel, et olulisim mõte, mis ta nendelt kohtumistelt kaasa võtab, on, et kodanikuna peab õigel ajal suu lahti tegema ja oma arvamust välja ütleva. „Tuleb olla julge ja mitte karta oma mõtteid väljendada. Oma elu ja olmet saame ainult ise parandada,“ leidis teine osaleja.

Eestvedaja eesmärk oli süstida nendesse inimestesse, kes sellesse õpiringi tulid, kodanikujulgust. „Ma ütleks küll, et meie ajalistest piiridest kinni ei pidanud – meie õpingid läksid tunduvalt pikemaks, kui nad oleks tegelikult pidanud minema,“ ütles Maia.

Eestvedaja eesmärk
oli süstida inimestesse
kodanikujulgust.

Maia Simkin

Lääne-Virumaa kogukonnaringi
eestvedaja

Grupiliige võttis eestvedamise enda kätte

Hiiumaal toimunud kogukonnaringi liikmete seas oli soov kohtumisi jätkata suur, mistõttu võttis üks liikmetest initsiatiivi ja pakkus, et hakkab kogukonnaringi ka pärast selle algset lõppu edasi vedama.

„Volikogu esimees pakkus väljundi, kuhu seltsingu hääli viia. Mina pakkusin raamatukogu ruume, et tekiks järjepidevus. Vaatame siis, kuidas asjad liiguvad. Loodetavasti teeb ta selle uuel aastal ära,“ ütles kogukonnaringi algne eestvedaja Annely Veevo.

Ta märkis, et inimeste avanemine sõltub palju usaldusest üksteise ja grupijuhiga vastu. Hiiumaa õpiringi puhul oli temal eestvedajana ka nõu väravavahiroll, kuna ta pidi jälgima, et nii aktiivsemad kui tagasihoidlikumad rühma liikmed võrdset sõna saaksid.

„Hea praktika oli seegi, et koostas aruteluringide teemadest ja piltidest powerpoint esitluse ja saatsin osalejatele. Nii jäi kõikidele jälj maha, mis me korda saatsime,“ kirjeldas Annely. Õppekava aitas asju ohjes hoida, kui arutelud kas üle aja või mõtted liiga laiali läksid.

Inimeste avanemine
sõltub palju usaldusest
üksteise ja grupijuhiga
vastu.

Annely Veevo
Hiiumaa kogukonnaringi
eestvedaja

Kodanikujulgus tõi kogukonnas olulise muutuse

„Inimesed olid rahul, et nad said arvamust avaldada ja neid kuulati,“ ütles Ida-Virumaa kogukonnaringi eestvedaja Etti Kagarov. Ka avas kaasatud ekspertide füüsiline kohalolek ja otsene suhtlus osalejaid rohketele küsimustele.

Eestvedaja julgustas osalejaid olema oma ettepanekute tegemisel järjekindel. Nii leidiaki lahenduse probleem, kus haigla suunas kulgeval tänaval puudusid pingid puhkamiseks. Nüüd on pingid olemas.

Inimesed olid
rahul, et nad said
arvamust
avaldada ja neid
kuulati.

Etti Kagarov
Ida-Virumaa kogukonnaringi
eestvedaja

Käivitas erinevaid arvamusi austava arutelu

Tartumaa kogukonnaringis osalenud töid välja teadlikuma osalemise valimistel, paremad teadmised riigi toimimisest ning huvi osaleda edaspidi mõne vabatahtliku ühenduse tegevuses.

„Kui osalejad ise sõna said – mis oligi kursuse peamine eesmärk –, siis oli näha kõige huvitavamad mõttearengut,“ kirjeldas eestvedaja Kai Klandorf õpiringi aruteludes toimunut.

Ta rõhutas, et arutelud olid võimalikud ka siis, kui maailma-vaated olid erinevad. „On vaid vaja huvi ja lugupidamist. Selles õpiringis oli palju teemasid, milles osalejad olid eriarvamusel – valimiste usaldusväärsest keskkonnahoiu teemani välja,“ põhjendas Kai. Samas võimaldas kogukonnaring neil teemadel rahulikult arutelu pidada ja ühisosi otsida.

On vaid vaja
huvi ja lugupidamist.

Kai Klandorf

Tartumaa kogukonnaringi
eestvedaja

Kogukond vajab tühjaks rääkimist

Üks Pärnumaa kogukonnaringis osalenu ütles peale esimest korda: „Tundub, et kõigil oli vaja südamed puhtaks rääkida.“ Esimesel korral soovisid kõik rääkida, mis mured neil täpselt on ja mis neid üldse vaevab Pärnu linna juures – nimekiri tuli pikk.

„Nad olid koheselt aktiivsed ning jutukad, kuid keeruline oli neid suunata lahenduste peale mõtlema,“ märkis õpiringi eestvedaja Helin Laane. Peale kolmandat kohtumist oli see juba lihtsam ning sellele aitas palju kaasa probleemi- ja eesmärgipuude koostamine.

„Struktureeritud lähenemine aitas osalejatel süveneda konkreetsetesse teemadesse ja leida loomingulisi lahendusi,“ rõhutas Pärnumaa kogukonnaringi eestvedaja. Helin arvab, et kogukonnaring on väga vajalik, kuna inimesed tahavad sellistel teemadel rääkida.

Ka ütles ta, et näeb kogukonnaringi jaoks välja töötatud õppekavas väga praktilist väärtust. „Õppekava, mis sisaldab olulisi ja ajakohaseid teemasid, võib olla püsiv ressurss, mis toetab kogukonnaringi eesmärke ja rikastab osalejate kogemusi ka väljaspool kogukonnaringi,“ põhjendas Helin.

Õppekava, mis sisaldab olulisi ja ajakohaseid teemasid, võib olla püsiv ressurss.

Helin Laane
Pärnumaa kogukonnaringi
eestvedaja

Tehti üllatav avastus oma kogukonna kohta

„Aktiivõppemeetodid tõepoolest toimivad – inimesed avanevad ja julgevad arvamust avaldada,“ ütles Saaremaa kogukonnaringi eestvedaja Marvi Ehte. Ta märkis, et probleemid, mis arutelude käigus esile tõusid, olid ilmselt samad, mis on kogu riigis: hooldekodukohtade nappus, lasteaiakohad, kodulähedane kool.

„Aga üldkokkuvõttes leiti, et Saaremaa olukord on siiski parem kui nii mõneski teises Eestimaa nurgas. Väga viriseda pole põhjust, probleemiks on pigem inimestevahelised suhted,“ sõnas Marvi, kirjeldades õpiringi üht suurimat õpikogemust.

Ta on veendunud, et Saaremaa kogukonnaringi tunnustuseks sobib kindlasti ütlus „Targem kodanik – parem ühiskond“, sest nad keskendusid oma kohtumistel eelkõige ühiskonna toimimisest arusaamisele ning põhjustele, miks mõni asi kohalikus omavalitsuses just nii toimib nagu ta toimib.

Aktiivõppemeetodid
tõepoolest
toimivad – inimesed
avanevad ja julgevad
arvamust avaldada.

Marvi Ehte

Saaremaa kogukonnaringi
eestvedaja

Seadsid fookuse vaimsele tervisele

Võrumaa kogukonnaringi eestvedaja Helle Kivi märkis, et piirkonna vajadustest lähtuvalt käsitleti kogukonnaringides vaimse tervisega seotud teemasid ning arutleti erinevate nurkade alt võimalusi, lahendusi, millised on murekohad, suhtumised nii inimeste tasandil kui ametkondade tasandil.

Eestvedaja sõnul olid kõik osalejad häälestunud teemale, avatud, küsisid ja arutasid väga aktiivselt. „Meie ringides oli võimalik osaleda nii nagu soov oli – osad käisid kõikidel kohtumistel, kuid alati oli ka uusi tulijaid, kes olid kuulnud, kui vahva juturing käimas on,“ kirjeldas Helle.

Üks osaleja märkis, et eestvedaja tekitas mõnusa õhkkonna ja inimesed suhtlesid nagu vanad tuttavad. Teine osaleja leidis: „Ole uudishimulik, siis tulevad uued mõtted sinu juurde.“

Meie ringides oli võimalik osaleda nii nagu soov oli – osad käisid kõikidel, kuid alati oli ka uusi tulijaid.

Helle Kivi
Võrumaa kogukonnaringi
eestvedaja

Kasutasid hulga aktiivõppe meetodeid

„Minu juhitud kogukonnaringis kogunes väike, ent pühendunud grupp. Koos suutsime käsitleda kõiki olulisi teemasid ning arutasime mitmesuguseid olulisi küsimusi, hoides samal ajal erimeelsuste korral konstruktiivset õhkkonda,“ kirjeldas Viljandimaa kogukonnaringi juhendaja Helin Laane. Seda kiitsid ka osalejad, et juhendaja suutis luua grupis nii hea õhkkonna, et ka konfliktsete teemade või erimeelsuste korral jäädi viisakaks.

„Näiteks kasutasime valimiste teemalist kuldvillaku mängu ja korraldasime Euroopa Liidu mõjuteguritega seotud viktoriini. Lisaks koostasime mõttekaarte, mis aitasid meil süvitsi uurida keerukamaid teemasid. Need praktikad võimaldasid meil õppida ja kaasata osalejaid aktiivselt ning julgustasid loomingulisele mõtlemisele,“ sõnas Helin.

Arutasime
mitmesuguseid olulisi
küsimusi, hoides samal
ajal erimeelsuste korral
konstruktiivset
õhkkonda.

Helin Laane
Viljandimaa kogukonnaringi
eestvedaja

Tekitasid huvi ka kohalikes otsustajates

Valgamaa õpiringi juhendaja Ene Kaas tõi eraldi välja kogukonnaliikmete mure ohtlike kolemajade pärast, mis tõi ka valla poolt positiivse tagasiside. „Et probleemi tõstataksime ja olime ise aktiivsed,“ põhjendas eestvedaja. Seejuures oli tore näha, kuidas ka poliitikutel ja vallavalitsusel tärkas huvi õpiringi tegemiste vastu. Nagu ka soov, et see jätkuks tulevikus.

„Inimestes tekkis tahe asju lahendada ja koos käia. Juurde tuli julgust teha ühispöördumisi,“ rääkis Ene. Üks osaleja märkis, et on edaspidi julgem oma arvamust avaldama ja teisi kogukonnaliikmeid tegevustesse kaasama. „Koos kogukonnaga saab rohkem ära teha,“ rõhutas teine.

Inimestes tekkis
tahe asju lahendada
ja koos käia.
Juurde tuli julgust
teha ühispöördumisi.

Ene Kaas

Valgamaa kogukonnaringi
eestvedaja

Ekspertide kaasamise viis kriisiplaanide koostamiseni

Raplamaa kogukonnaringi eestvedaja Kaidi Kornak oli kutsunud igaks kohtumiseks külalise, mõne oma valdkonna eksperdi, kes hõlbustas teemade arutamist. „Kogukonnaringis tegelesime siiski teemadega, mis olid huvipakkuvad just osalejate jaoks ning olime teemade osas väga paindlikud,“ põhjendas ta ise.

Nii räägiti viimases Raplamaal toimunud kogukonnaringis peasjalikult kogukondade kriisiplaani vajadusest ja selle mõistmisest, et esimene inimene, kes vastutab inimese ohutuse ja heaolu eest, on ta ise. Kuna tookord oli kohale tulnud ka Raplamaa Sõnumid ajakirjanik, jõudis info nii kogukonnaringidest kui ka vajalikust kriisiinfost maakonnalehte. Kaks osalejat soovisid omandatud teadmisi kohe rakendada ja koostada oma korteriühistu kriisiplaani.

Osalejad tõid olulisena välja teadmise, et ka üks kodanik võib luua muutust ja nad saavad ise midagi ära teha. „Hea on kuulata ametkondade erialainimeste vestlusi. Ehk kuidas päästeameti esindaja räägib reeglitest ja eraisikule mõeldud normidest,“ sõnas üks osaleja. „Väikesed ideed võivad luua suuri tegusid,“ lisas teine.

Olime teemade osas väga paindlikud.

Kaidi Kornak
Raplamaa kogukonnaringi
eestvedaja

Pani aluse koostöötamise keskkonnale

Järvamaa kogukonnaringid kandsid kodaniku kolmapäevade nime ja need töid kokku erineva varasema kogemusega inimesi. „See oli kõige suurem rõõm, kui ka tagasihoidlikumad inimesed, näiteks paar eakat prouat ja üks tagasihoidlik müüja sõna sekka ütlesid ja julgelt küsimusi küsisid,“ rääkis õpiringi eestvedaja Martha-Beryl Grauberg.

Järvamaa kogukonnaringis katsetati ka demokraatiatreenni formaati, mille käigus õppisid osalenud aktiivset kuulamist. „See harjutus annab alati erilise kogemuse ja õpetab teineteise ärakuulamisele keskendumale. See vajalik oskus ei ole alati iseenesestmõistetav ja ei tule kõigil kohe välja. Ent see võib aidata mõnedes olukordades päris palju kaasa,“ ütles Martha.

Tal on eriti hea meel selle üle, et nii mõnigi kogukonnaringis osalenu on asunud ka ise aktiivselt kohalikku elu edendama ning uusi kodanike kokkusaamisi korraldama. „Paides on alguse saanud koostöötamise keskkonna Co-Work loomine, mis toob kokku ärksaid ja ettevõtlikke inimesi. Usun, et sellest algatusest võib kasvada välja midagi väga omanäolist ja lahedat,“ kirjeldas Järvamaa õpiringi eestvedaja.

See oli kõige suurem rõõm, kui ka tagasihoidlikumad inimesed sõna sekka ütlesid.

Martha-Beryl Grauberg
Järvamaa kogukonnaringi
eestvedaja

Läbiviimine oli keeruline

„Aus vastus on, et ega see kerge töö ei olnud, sest iga kohtumise sisuline ettevalmistus nõudis päris palju aega,“ rääkis Saaremaa kogukonnaringi eestvedaja Marvi Ehte.

Ta põhjendas, et pidi ikka valmis olema ka selleks, et õpiringi kutsutud ekspert ei saa ootamatult tulla. „See tähendas, et pidin ennast lubatud teema osas täielikult kurssi viima,“ ütles Marvi. Kuigi ta sai selle käigus ka ise palju teadlikumaks ja õppis palju, siis täiskohaga õpetajatöö kõrvalt nõudis see siiski parajat pingutust.

„Kuigi kohati oli kogukonnaringi läbiviimine keeruline, siis ma olen siiski väga tänulik selle kogemuse eest. Hea oli kuulda inimeste lugusid, mõista nende seisukohti ning panna ennast proovile!“ tõdes Pärnumaa kogukonnaringi eestvedaja Helin Laane.

Õppekava oli liialt arutelu raamidesse suruv

Mis puudutab kogukonnaringi jaoks koostatud õppekava ja selle edasisi kasutusvõimalusi, siis tõdes Valgamaa kogukonnaringi eestvedaja Ene Kaas, et õppekava, mis on pigem formaalhariduslik õpiväljundite saavutamise süsteem, neile nii hästi ei sobinud.

Küll aga kiitis ta kogukonnaringi enda olemust, mis oma sisult on mitteformaalne kooskäimine ja läbi tegevuse koos õppimine, olles alt üles probleemide ja lahenduste keskses.

Osalejaid oli raske leida

„Huvilisi oli üsna keeruline kokku saada, pigem võiks sobida koostöö juba mõne olemasoleva ringi või seltsiga,“ rääkis Läänemaa kogukonnaringi eestvedaja Cynne Pöldäär. Samas märkis üks tema õpiringis osalenu, et tegelikult ei oska ta öelda, mida eestvedaja oleks saanud paremini teha.

„Mind natuke üllatas, et huvi selle ettevõtmise vastu oli pisut leige. Reklaamisin viimast üritust väga intensiivselt, kuid lõpuks siiski tulemusteta. Võib-olla hirmutas nimetus „Kodanikuks olemise ABC“. Kogukonnaring kõlab kuidagi palju kutsuvamalt,“ lisas teine osaleja oma tagasisides.

„Suurimat stressi võib olla tekitas osalejate leidmine. Inimesi ei kõneta esialgu see teema, aga kui oled nad juba osalejaks saanud, siis nad jäävad ja saavad aru, mida need kohtumised neile annavad. Seega peaks kaaluma, mis on parim variant osalejate kaasamiseks,“ tõdes ka Saaremaa kogukonnaringi eestvedaja Marvi Ehte.

Huvilisi oli üsna
keeruline kokku saada,
pigem võiks sobida
koostöö mõne
olemasoleva ringi
või seltsiga.

Cynne Pöldäär
Läänemaa kogukonnaringi
eestvedaja

Valitsusega seotud teemasid üritati vältida

„Praegusel keerulisel ja raskel ajajärgul ei soovinud keegi osalejatest arutleda valitsuse või riigiga seotud teemadel, sest inimestel pole usaldust ei riigi ega ka KOVi suhtes. Seega läbivalt arutasime ikkagi pigem inimestest endist lähtuvalt kõiki teemasid,“ ütles Võrumaa kogukonnaringi eestvedaja Helle Kivi.

Ka märkis ta, et nad olid algselt mõelnud, et inimene, kes on vaimse tervise teemadega hästi kursis ja kellelt saab küsida, peaks ka kohtumistel osalema. „Küsites osalejatelt, kas nad soovivad kedagi veel väljastpoolt kutsuda, saime vastuseks ei. Põhjenduseks see, et mingeid ametnike keerutavaid jutte pole neile vaja,“ rääkis Helle.

Põlvamaa kogukonnaringi eestvedaja Terje Paesi sõnul nad otseselt ühtegi teemat ära ei jätnud, lihtsalt ajaliste piiride tõttu muutus nende prioriteetsus. „Arvestades tänase riigikogu ja valitsuse tööd, oli väga keeruline arutleda teemal „Demokraatia ja valimised“. Seega see oli teema, mida püüdsime vältida. Meie eesmärk ei olnud korraldada „kirumisringi“,“ ütles Raplamaa kogukonnaringi eestvedaja Kaidi Kornak.

Ajaliste piiride tõttu
muutus teemade
prioriteetsus.

Terje Paes
Põlvamaa kogukonnaringi
eestvedaja

Osalejad muutusid ebakonstruktiivseks

„Esimesel korral tegime ka kokkulepped. Üks neist oli, et me vaid ei kritiseeri, pigem otsime lahendusi erinevatele üleskerkivatele probleemidele,“ kirjeldas Läänemaa õpiringi eestvedaja Cynne Pöldäär.

Juba esimesel korral kujunes kultuur välja ja osalejad suutsid seda üldiselt kenasti lõpuni hoida. „Ühel korral kerkis n-ö virisemise probleem veel üles, kui lisandus uus osaleja. Grupp ise reguleeris siis seda suhtumist pisut, kuid tõenäoliselt jäi teema pisut õhku,“ nentis eestvedaja.

Hiumaa kogukonnaringi eestvedaja Annely Veevo ütles, et esimesel korral tuli kohale ka üks poliitik. „Tema juuresolekul keegi eriti rääkida ei tahtnud. Pidin rohkem vaeva nägema. Aga muidu tahtsid kõik ikkagi rääkida ja pidi natuke ohjama, et kõigil oleksid võrdsed võimalused,“ sõnas ta.

Kuigi ka Harjumaa kogukonnaringi juhendaja Karin Sillamaa pidas üheks ohukohaks seda, kas teda ikka kuulatakse, kas keegi hakkab liialt domineerima või kas minnakse liialt isiklikuks, siis need hirmud ei realiseerunud.

Ohukohaks
peetud hirmud ei
realiseerunud.

Karin Sillamaa
Harjumaa kogukonnaringi
eestvedaja

Teemad jäid osalejatele kaueks

Jõgevamaa kogukonnaringi juhendaja Janek Varblase sõnul jäi võib-olla Euroopa Liitu puudutav teema osalejatele kaueks. „Samas andis see mingi pildi Brüsselis tegutsevatest Euroopa Komisjoni ja parlamendi tööst ning ülesannetest,“ tõdes ta.

Võrumaa kogukonnaringi eestvedaja Helle Kivi sõnul on sellise ringi korraldamine kindlasti vajalik ka tulevikus, kuid vaatenurk peab olema selline, mis inimesi kõnetab. Ka ütles ta, et taolistel ringidel on mõtte, kui seda ei tehta formaalses vormis, tehakse ilma õppekavadeta, lähtutakse inimeste, piirkonna vajadustest.

„Võluvõru-Võrumaa Rahvaülikool on paralleelselt jutu-ringidega jätkanud - me alustasime juba veebruaris 2023 - ning järjest koguneb neljapäevastele jutuõhtutele uusi huvilisi juurde ning inimesed tahavad jagada omi mõtteid,“ kirjeldas juhendaja.

„Osalejad arvasid, et midagi sarnast võiks olla, mitte just sel korral välja pakutud teemade osas, vaid pigem oma huvidest lähtuvalt,“ tõi ka Läänemaa õpiringi eestvedaja Cynne Pöldäär välja.

Võimalik, et
Euroopa Liitu puudutav
teema jäi osalejatele
kaueks.

Janek Varblane

Jõgevamaa kogukonnaringi
eestvedaja

Soovitused

Alljärgnevalt on koondatud kokku nii kogukonnaringi eestvedajate kui osalejate tagasisidest välja tulnud soovitused, mida nad kas ise teeks kogukonnaringi korraldamisel teisiti või soovitaks teistel kaaluda.

- Suuremas linnas oleks sellist ringi parem teha väiksema piirkonna põhiselt - näiteks Tallinnas asumite või linnaosa piirides. Võib-olla sobiks siis kohtumiskohaks ka mõni hubane kohvikunurk.
- Samal ajal võiks kogukonnaringid ühendada erinevaid kogukonnaliikmeid, seal võiks osaleda kõrvuti nii inimesed kohalikust omavalitsusest kui kodanikuühendustest.
- Kui kogukonnaringi läbiviimisel otsustatakse kasutada projekti "Kodanikuks olemise ABC" raamõppekava, siis enne igat kohtumist tasub käia järgmise kohtumise teemad üle.
- Kogukonnaringidesse võiks kaasata rohkem ka noori. Kuigi koolid arvavad täna, et tänu ühiskonnaõpetuse tundidele on need teemad kõik kaetud, siis tegelikult see nii pole. See saab takistuseks vabakonna järelkasvu kasvatamisel, sest noored ei pääse tihti oma ideedega kogukonnas mingil moel löögile.
- Kuigi „Kodanikuks olemise ABC“ projektis korraldati kogukonnaringid valdavalt maakonnapõhiselt, siis selleks, et neist oleks kohalikele inimestele isiklikult rohkem kasu, oleks mõistlik korraldada neid igas KOVis.

- Ka võib kaaluda veel väiksemat kogukondlikku õpiringi vormi, kas külaseltsi või seltsingu baasil. Siis võiks ka kogu kava olla natuke lühem ja kompaktsem.
- Kogukonnaringi raamõppekava annaks integreerida ühiskonnaõpetuse tundi. Võib-olla tasuks välja töötada õppekaval tuginevad õppematerjalid, mida haridusasutustes saaks kasutada.
- Õppekava on kohandatav erinevas vanuses inimestele ja miks mitte alustada mõnede demokraatia harjutustega juba lasteaias või kodus.
- Samuti tasuks seda formaati rakendada näiteks valimiste eel kodanikuteadlikkuse suurendamiseks. Kuna valimiste eel on pensionäride klubides tihedad külalised poliitikud, oleks seal kindlasti huvi ka selle vastu, kuidas olla hea ja teadlik kodanik.
- Kogukonnaringi aruteluteemade osas võiks olulisema kohta olla ka kirjalikud või digimaterjalid. Ka õpivad osad inimesed paremini, kui nad näevad asju rohkem visuaalselt ja nõ lihtsamal keeles.
- Samuti võiks olla vahepeal ka mõni energiaharjutus või mäng, et inimesed ärkvel ja ühendatuna hoida.
- Midagi sarnast võiks pigem olla oma huvidest lähtuvalt. Ehk võiks proovida läheneda oma teemadega mingile juba toimivale sihtrühmale (nt külaseltsid jms), et laiemat kõlapinda saada.
- Kindlasti on abiks kõrvalolev tugi. Ehk plussiks oleks nii rahaline kui ka moraalne tugi kogukonnaringide läbiviimisel.
- Teooriat oleks vaja siduda mõne praktilise näitega.

Õppekava

Sissejuhatuseks

Kui soovin kodanikuna midagi muuta või kaasa rääkida – kas pöördun presidendi, riigikogu või kohaliku omavalitsuse poole? Kuidas targalt osaleda ühiskondlike otsuste tegemisel? Mis on erinevate demokraatlike institutsioonide roll Eestis? Kuidas mitte minna kaasa demagoogiaga?

Nendele teemadele vastuse leidmiseks võib korraldada kodanikuharidust edendava kogukonnaringi, kus koos arutletakse ja õpitakse, kuidas paremini teostada oma õigusi ja kohustusi kodanikuna ning võtta valimistel läbimõeldumaid seisukohti.

Kogukonnaringi eestvedajale on vajalikuks tööriistaks õppekava. Õppekava on oma olemuselt plaan õppeeesmärkide elluviimiseks ehk milleks, mida, kuidas ja millise aja jooksul õpitakse. Kuigi kogukonnaring on oma olemuselt õpiring, tuleb ikkagi seada sihid ja koostada elluviimise plaan ehk koostada õppekava.

Projekti „Kodanikuks olemise ABC“ raames koostasid kogukonnaringide eestvedajad raamõppekava, mida saab kasutada või millele toetudes luua oma õppekava.

Raamõppekava “Kodanikuks olemise ABC”

SOOVITUS. Toetudes raamõppekavale, võid koostada sinu poolt läbiviidavale kogukonnaringile omalt poolt sobiva kirjelduse.

Õppekavarühm: 0312 poliitikateadus ja kodanikuõpetus

Maht: 16 akadeemilist tundi (auditoorne õpe)

Eesmärk

Eesti täiskasvanute teadlikkus demokraatliku ühiskonna toimimisest ja kestliku arenguga seotud väljakutsest on suurenenud ning seeläbi on loodud eeldused kodaniku-teadlikkuse ja -aktiivsuse suurenemiseks.

Metoodika

„Kodanikuks olemise ABC“ toimub kogukonnaringina. Tegemist on õpiringi meetodiga (loe rohkem eespool), kus osalejatele luuakse esmalt turvaline keskkond ja

võimalus olla aktiivselt kaasatud. Eestvedaja (juhendaja) pole ekspert, vaid toetab ja suunab arutelu protsessi, et kõik saaksid kaasa mõelda ja arutelude käigus jagada oma teadmisi ja kogemusi ning panustada seeläbi koos õppimisse. Vajadusel kaasab kogukonnaringi eestvedaja teema paremaks mõistmiseks eksperdi või erinevaid eksperte. Kogukonnaringis võib kasutada erinevaid aktiiv-õppe meetodeid vastavalt teemale ja vajadusele.

Kogukonnaringis käsitletavat teemad

- **Rahvusvahelisel tasandil**

Miks on vaja omada arusaama rahvusvahelistest trendidest? Kuidas Euroopa Liidu institutsioonid meie elu ja siinseid tegemisi mõjutavad?

- **Riiklikul tasandil**

Eesti ühiskonna mudel ja riigikorraldus. Eesti esindusdemokraatia osad (rahva võim, rahvahääletus, institutsioonid ja võimude lahusus).

- **Kohalikul tasandil**

Kohaliku omavalitsuse seadusandliku ja täitevvõimu rollid. Mis viisidega saad kohalikku elu edendada? Kodanikuühiskond, kodaniku roll Eesti ühiskonnas.

SOOVITUS. Liikumine tasemete vahel ei pea alati olema järjestikuline. Ühe probleemipüstituse lahenduse juures võib liikuda ka erinevate tasemete vahel.

Kohtumiste sisukavad

1. Tutvumine

Tuttavaks saamine, kursuse kokkulepete sõlmimine, kogukonnaringi kava ja eesmärkide tutvustamine.

2. Võimude lahususe põhimõtted

Tutvumine põhiseadusega. Seadusandlik ja täidesaatev võim riigis ja kohalikus omavalitsuses ja neid mõjutav õigusruum. Riik – kohaliku omavalitsuse ülesanded, rollid. Kohaliku omavalitsuse volikogu pädevus ja valla/ linnavalitsuse ülesanded. Tutvust tehakse peamiste institutsioonidega – riigikontroll, õiguskantsler jne. Kuidas mina saan toetada võimude lahususe põhimõtte järgimist?

3. Demokraatia ja valimised

Selle kohtumise fookuses on valimised ja nendega seotud küsimused nagu: kas iga hääel loeb? Kuidas korraldatakse kohaliku omavalitsuse valimisi, kuidas riigikogu ja kuidas europarlamenti valimisi? Kuidas jagunevad mandaadid ja kes valib presidendi? Kuidas iga inimene ise saab hea kodanikuna valimistes osaleda?

4. Kuidas mõjutab meie elu Euroopa Liit?

Eesti on osa Euroopa Liidust, Schengeni viisaruumist, NATOst. Mida see meile annab ja mida meilt võtab? Mis rolli meie elanike jaoks mängivad rahvusvahelised kuuluvused ja kuidas hea kodanikuna neisse panustada saan?

5. Kodanik kui kogukonna liige

Iga kodanik on osa kodanikuühiskonnast ja saab seeläbi ühineda, osaleda ja otsuseid mõjutada.

Mis ühingud, mis valdkondades ja mis hoobadega saavad meie heaolu mõjutada? Kuidas iga inimene ise saab hea kodanikuna osaleda ja panustada kodanikuühiskonda? Mida saan teha annetades ja kuhu võiks vabatahtlikuna kaasa lüüa? Kust tean, mis vajadused kogukonnas on? Mis on kestlik eluviis (areng) ja kuidas vastutustundliku kodanikuna saan sellesse panustada?

6. Kuidas lahendada konkreetset väljakutset?

Erinevate kohtumiste käigus on vaadeldud erinevaid väljakutseid. Selle kohtumise fookuses on võtta üks konkreetne kohalik või riiklik väljakutse ja selle lahendamisse panustada. Kuidas mina hea kodanikuna saan aidata ühiskondlikke väljakutseid lahendada?

7. Meedia ja selle mõju

Kuidas jõuab minuni info maailmas, Euroopas, riigis ja kohalikus omavalitsuses toimuvast? Kuidas tean, millist infot usaldada ja kuidas tean, milline on info mõju mulle? Sotsiaalmeedia usaldusväarsus ja allikakriitilisus.

8. Kokkuvõtted ja tagasiside

Eestvedaja/juhendaja teeb kokkuvõtte kogukonnaringis räägitust, püstitatud probleemidest ja pakutud lahendustest. Õppijate poolse tagasiside (soovitavalt vestlusring) käigus jälgib juhendaja õpiväljundite saavutamist (teeb edaspidiseks analüüsiks märkmeid).

Õpiväljundid

Õppija

- mõistab kodanikuühiskonna toimimist ja teab kodaniku peamisi õigusi ja kohustusi;
- tunneb riigi ja kohaliku omavalitsuse institutsioonide vastutusalasid ja teab otsuste mõjutamise võimalusi;
- teab võimalusi, kuidas aktiivsema kodanikuna ühiskonnas panustada.

Õppekeskkond

Õpperuumid on sobivad täiskasvanuõppe läbiviimiseks, olemas on kõik õppetöös vajaminevad vahendid.

Õppe ülesehitus

Korraldaja/juhendaja valib koostöös õppijatega toimumise sageduse. Kogukonnaringi pikkus on vähemalt 16 akadeemilist tundi.

SOOVITUS. Ühe kohtumise pikkuseks võiks iganädalaselt arvestada 2-3 akadeemilist tundi. Nii võiks ühe kogukonnaringi kestus olla 1,5-2 kuud.

Lõpetamise tingimused ja väljastatav dokument

Õpiväljundite omandamine on õppija vastutus ning juhendaja ei nõua nende tõestamist. Osaleja soovi korral väljastab korraldaja kogukonnaringi lõpetamisel tõendi.

Kasutatud allikad

Aruväli, S., Kaldas, H., Pilli, E., Reppo, S. (2016) Juhendmaterjal täienduskoolituse õppekava koostamiseks, haridus- ja teadusministeerium. Link: https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-06/oppekava_koostamise_juhendmaterjal.pdf

Bjerkaker, S. (2006). Õpiring: väljapaistev õppeviis. Norra keelest tõlkinud Sigrid Tooming. Õppekeskus Tõru, 2023.

Byström, J. (1976). Kõigist õpiringidest ei saa õpiringi. Stockholm. Viidatud Bjerkaker, S. (2006).

Ileris, K. The three dimensions of learning. Roskilde/NIACE: 2002. Viidatud Bjerkaker, S. (2006).

Juurak, R. (2022). Õpiring kui õpetaja professionaalsuse uus vedur. Õpetajate Leht 11.02.2022. Link: <https://opleht.ee/2022/02/opiring-ehk-opetaja-professionaalsuse-uus-vedur/>

Jõgi, J., Männiste, T. (2011). Rahva hääks, rahva enese kaudu. Eesti Külaliikumine Kodukant. Link: https://issuu.com/heleriin/docs/materjal_opiring

Kalev, Leif. Kodanikusubjektsus inimeste võimestamisel. Riigikogu Toimetised 387/2018. Link: <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2018/12/Kodanikusubjektsus-inimeste-v%C3%B5imestamisel.-Kalev.pdf>

Klandorf, K. 2023. Demokraatiaharidus - tee parema kodanikuosaluseni. Koolitusmaterjalid

Programm „Kogukondlik Eesti 2024–2027“. Link: www.siseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2023-12/Programm%20_Kogukondlik%20Eesti%202024_2027_.pdf

Raag, E. (2012). Abiks kodanikuharidusliku õpiringi elluvijale. Eesti Külaliikumine Kodukant.

Sidusa Eesti arengukava 2021-2030. Link: <https://www.siseministeerium.ee/sidest#programmide-arengukava>

**„Inimene mõtleb,
kodanik ka ütleb!“**

-koosloome